

Jelige: Fejtörő az elme sportja

Rovatvezető: Csiszár József.

Számtani kérdés:

Két városból, melyek 81 km.-nyire vannak egymástól, két barát indul meg, hogy egymással találkozzék: ha A 3 órával előbb indul, mint B, ekkor B-nek elindulása után 7 óra múlva találkoznak; ha pedig B indul el 3 órával előbb, akkor csak 8 óra múlva találkoznak egymással. Hány km.-nyi utat tesz mindenik öránkint?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve az Strigy völgyében azon vasúti barlangnak, mely nevét a közelében lévő vártól kapta? A barlang féllold alakban görbül. Jósika «Abafi» regényének egyik hőse, Deli Markó e barlangban talál menekedék.

Történelmi kérdés:

Hogy hívják azon magyar királyt, a ki nevelését Bernát, spalatói érsektől nyerte? A magyar korona fenségét kiterjeszti Bolgárország egy részére; III. Inczének nagy befolyást engedett az ország ügyeire; öcsese több ízben támadt ellene.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve azon madárnak, mely felül barnásszürke, fekete vonalakkal? evező- és kormány-tollainak külső széle fehér; a him feje és begye tavaszkor piros, télen szürkés. Berkekben, a mezők közelében tanyázik, nyáron az olajos magvakban nagy kárt tesz; szépen énekel.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő április 16.

A 13. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 37 és 38. — Földrajzi kérdés: Amhara. Történelmi kérdés: Caraffa Antal gróf. — Természetrizai kérdés: Repesén kalluna.

... Helyesen megfejtették: Németh Béla, Ladányi Dezső, Milosavlyevits Dragusztin, Demjén János, Gerstlauer Albert, Tiedler Kálmán, Blum Rezső, Fábián József és Gáspár, Beck Vilmos és Frigyes, Sebők Dezső, Lászlóffy Béla, Kurimay Mihály, Simon Mihály, Laban Antal, Fortvingler Sándor, Bruck Dezső, Rippner Dezső, König Dénes, Zahoranetz Ödön, Stiegler Lajos, Tarey Gyula, Halny Gyula, Grossmann Oszkár, Benedek István, Puskás Endre, Farmasy Antal, Kinsky Jenő, Vissi Ferencz, Kállai Béla, Havas Gyula, Körtvélyessy Zoltán, Denk Gusztáv, Steiner Sándor, Pethő Emil, Hajdu Pál, Eisler József és Alfréd, Alliquander Ödön, Berger Mór, Kutlik Félix, Stiefelmayer Károly, Pappszász Tamás, Klímkó Mihály, Farkas József, Boreczky Elemér, Zsilinszky István, Schmid Károly, Preil Gyula, Klein Rezső, Gstellner Henrik, Benke Sándor, Gayer Gyula, Kohn Zsigmond, Szabó József, Lukhanb Gyula, Gruber

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Gyöző, Schlesinger Ferencz, Halplen Jenő, Keresztszeghy Sándor, Kokesch Sándor, Feller Kálmán és Kornél, Hodács Agost, Strausser Mór, Bárdos Brunó, Malátsik Gy., Gerlóczy Endre, Juhász László, Farkas Lajos, Lichtenstern Béla, Róth Béla, Bierbauer János, Tonelli Sándor, Böhm Gyula, Nenhauer Imre, Bohrandt Lajos, Trummer Árpád, Weiller Vilmos, Reisz Lipót, Magara-sevits Leontin, Miróczy Árpád, Kurecz Ede, Szécskay Árpád és Dezső, Stern Béla, Farkas Tivadar, Pickler Gerő, Lányi János, Bobory György, Hajós Jenő, Kelemen Imre, Horváth Dezső, Fried Géza, Wortlicsek Frigyes, Wollner Ernő, Schaffer Imre és Emil, Pfeiffer Gy. A könyvjutalmat, Eöry Andor: «A madárvilág» cz. illusztrált munkáját Wortlicsek Frigyes gimnáziumi II. oszt. tanuló nyerte el Kőszegen.

SZERKESZTŐI TELEFON.

G. J. Nyiregyháza. Hogyne lehetne; de a mértéklet meg is kell ütni. — 1341. és 1147. sz. előfizető. Megkaptuk. — K. B. Olvassa el a 13. számban közölt cikket s kérdéseire megtalálja a választ. A füzetek minden könyvkereskedésben kaphatók. — F. J. Székesfehérvár. A budapesti iparművészeti iskola öt szakosztályában a művészi ipar különböző ágait öleli fel. tárgyai a magyar irálytan, számtan, mértan, technológia, szakrajz és leíró géptan. Ide a középiskolák második osztályából veszik fel a növendékeket. — K. Z. Eperjes. Azt az ösztöndíjat csak harmad éves növendékek kaphják, s ezért a keresk. miniszterhez kell folyamodni. — L. G. Szatmár. Láttatlanban nem ígérhetünk semmit. Küldje be, aztán majd megmondjuk véleményünket. A kerületi tomaversenyre elfogadjuk tudósítónak. Ne bántsa Horatiust. A gyűjtőket a régi kiadó csak ígérettel honorálta, a ki most gyűjtött, mind jutalmat kapott; azért hát az idén gyűjtson előfizetőt minél többet, a jutalom nem marad el. — 1325. sz. előfizető. A Hurkás Mártont megküldi Stampfel pozsonyi kiadó, forduljon hozzá; a többit is megrendelheti nála. — W. J. Szolnok. Munkatársnak azt mondják, a ki valamely lapba írni szokott. Ki lehet munkatárs? Minden író ember. 2325. sz. előfizető. Wolf Béla német szótárában úgy is benne vannak a szók. A két kötet ára együtt 2 frt; külön is kaphatók 1—1 frtért.

Olesóságok a deákság számára!

Jókai Mór. Mátyás diák és Bente úr ... 6 kr.
— Puskás Kalári. Székely monda ... 6 "
— Oroszlánhűség. Költői elbeszélés ... 6 "
Koroda Pál. A pörös jószág ... 6 "
Mikszáth Kálmán. Hg. Eszterházy kalandjai ... 6 "
— Hg. Eszterházy további kalandjai ... 8 "
— Az ördög orsója ... 6 "
— Jókai Mór. vagy a komáromi fiú, a ki a világot hódította meg ... 6 "
— A titokzatos fekete láda ... 6 "
Rédiger Géza. Kincses Janesi a juhászbojtár ... 3 "
Szathmáry K. A ki a szentjét el nem a'ija ... 6 "
— Mátyás király és a gonosz kamarás ... 6 "
— Munkácsi Mihály, vagy hogyan lett az asztalos inasból világhírű festő ... 6 "
— Balkezü Demeter ... 3 "
— Rege a tündér-királynőről ... 3 "
— Kurecz Péter, az istenkáromló ... 4 "
— Gondos András története ... 6 "
— Vitéz Hoimbár Venczel ... 6 "
— Mátyás király udvara ... 6 "
— Varga János, vagy a kit az isten megbélyegez ... 6 "
Törs Kálmán. Egy világhős gyermekkor ... 6 "
Vajda János. A jó egészség ... 6 "
— Törzsök Jankó, vagy a három erős ember ... 6 "
Váradi A. A kísértet, v. nem jó a hirtelen harag ... 6 "

Kaphatók a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalában, Budapestben, Egyetem-utca 4. Vidékre is megküldjük, ha az árt a megrendelő levélbe tett levélbélyegeken beküldi.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁBAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D: RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiaumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

A TANULMÁNYUTAKRÓL.

Nagy élvezettel olvastuk, hogy a középiskolák némelyikének ifjúságát lelkes vezetőik a husvéti szünidő alatt tanulmányútra vitték. Nem csak helyesnek, de szükségesnek is tartjuk ezt, mert a diáknak igazi élvezetet csak a szellemi táplálék nyújthat s a szünidő nagyon jó arra, hogy nem a könyvekből, hanem a tapasztalás útján szerzett ismeretük által is állandó foglalkozást nyerjen az ifjú lélek.

Mily kedves szórakozást szerzünk, ha szép, regényes vidékekre randulunk, nem többet ér-e ez a tetet-lelket üdítő kirándulás, mint a dolce far niente, az édes semmittevés, a szellemi vegetálás?

Sokszor hallunk és olvasunk messze kéklő hegyekről, csörgedező patakokról, mélységes, bömpölygő folyókról, és hányan vannak köztünk, a kik határozottan még azt sem tudják, mi a patak, mi a folyó, mi az igazi hegy! Ott látjuk a fölfüggesztett térképen a girbe-görbe vastag vonalakat, a melyek a folyókat jelentik; az egymás mellé rakott apró vonalak hegyeket jeleznek, de milyen az a hegy, milyen lehet az a patak, azt sok városi fiú el sem tudja képzelni. Hanem ha kirándul pl. Hevesmegyébe s a Mátrát meglátja, felmászik annak a hegyek közt révedező ormaira s alátekint Parád regényes vidékére, látja a kristálytisza forrást rohanó futásában, mely feltartóztatlanul virágot és kvareztot egyaránt magával ragad, aztán tekintete a távolból odakékellő egri és tokaji hegyek bortermő vidékére esik: akkor nem csak azt fogja megtanulni, hogy milyen a hegy, a folyó, milyen a csodálatosan szép vidék, hanem azt is, hogy mily szép a természet, s mily hatalmas az Alkotó, a kinek

egy pillantására rónaság és hegy változatosságban állt elő.

De nemcsak ezt érzi, hanem azt is, hogy a mi hazánk áldott vidék s Árpád népe annyi vándorlás után méltán választotta állandó hazának. Megtanuljuk azt is, hogy mi mennyire benn vagyunk a külföldi lázban, hogy nekünk csak az idegen kell, saját hazánkat, mint minden egyebünket, a mi a miénk, kevésre becsüljük. Nem mondjuk, hogy ne menjünk külföldre, igenis menjünk, tapasztaljunk, lássunk világot, de először nézzük meg hazánkat, ismerjük meg országunk minden részét s akkor menjünk külföldre. Majd akkor meglátjuk, hogy a mit mi külföldön szépnek látunk, ahhoz hasonló szépet, vagy talán szebbet is találunk itthon s akkor nem fogunk elragadtatással szólni sem kéklő hegyekről, sem esillogó vizekről, melyeket nem a magyar ég napjának sugara von be arany glóriával.

Van nekünk szép vidékünk, vannak ezüst fényű folyóink, vannak régi várromjaink, melyeknek köveim magyar vér foltja feketéllik s rég porladó hősök hazaszeretetről regél.

Ide menjünk elmélkedni, meg imádkozni. Ez a hazaszeretnek, meg a szabadság érzelmének iskolája, a melyben erőt, lelkesedést tanulunk, s az élet számára talizmánt szerzünk.

Elismerem, hogy a külföld az ipar és művészet vívmányaival előttünk jár, de ha a magunk buzgóságának és haladásának eredményeit nem ismerjük, azt hisszük, hogy a külföld bámulatra méltó, mi meg szegények, elmaradottak vagyunk. Pedig mi csak elfogultak vagyunk a külföld iránt s jobban megbecsüljük, a mi a másé, mint a magunkét.

Menjünk tanulmányútra a szünidőkben, de először csak hazánkat járjuk be! d. m

A «CYNTHIA» HAJÓTÖRÖTTJE.

Írták: Jules Verne és André Laurie.

Átdolgozta Gaal Mózes. 16

Irt névtelenül egy cikket a stockholmi újságban, s részletesen kifejtette, hogy Svédországnak kötelessége Nordenskiöldöt felkeresnetni... had tudják: él-e vagy a jéghegyek közé szorult hajójával.

Nordenskiöld expedíciója annyira szívén fekdűt a svédeknek, hogy ez a cikk roppant feltűnést keltett. Országszerte erről beszéltek. Minden újság szová tette. A tudós világ, a kereskedők, a hajógyárosok — s íme csakhamar közkívánattá vált, hogy Nordenskiöld felkeresésére újabb expedíciót kell útnakindítani. Egy gazdag hajógyáros ajánkozott, hogy a saját költségén felszerel egy hajót, melynek *Nordenskiöld* legyen a neve.

A lelkesedés napról-napra növekedett, minden nap vártak tudósítást a «Véga»-ról, s hogy az nem érkezett, az expedíció lázasan szervezkedett. A költségek fedezésére gyűjtést indítottak meg. Az első aláírók Schwaryenerona doktor és Bredejord ügyvéd volt. Egyik is, másik is tiz ezer koronát írt alá. Bizottság alakult, melynek titkárává Eriket választották meg.

Egyébiránt a vállalat mozgó szelleme Erik volt. Az ő lángoló buzgalmas szakértelme, előzékeny, kedves modora mindenkit megnyert, s hova-tovább súlya lett minden szavának. Elejétől kezdve elárulta abbeli vágyát, hogy az expedícióban ő maga is részt akar venni... mindegy neki, ha egyszerű matrózként csatlakozik is az expedícióhoz, csak ott legyen. Éjjel-nappal dolgozott az előkészületi munkálatokon; az expedíció szervezésének valóságát ő volt a középpontja.

Elhatározták, hogy a *Nordenskiöld* mellé még egy gőzös csatlakozzék, olyan fajta, mint a «Véga», mert az északi expedícióknál fontos dolog, hogy ne csak a szelek jóakaró támogatására szoruljon a hajó, hanem esetleg szél ellenében mozoghasson; továbbá azért is szükség volt erre a gőzhajóra, hogy több irányban kutathassák a nyílt tengeren a «Véga»-t.

A bizottságnak számos gőzöst ajánlottak fel megvételre. A választás egy nemrégiben elkészült ötszáznegyven tonnás gőzösrre esett, mely a követelményeknek minden tekintetben megfelelt. Tizennyolcz ember elég volt a hajó vezetésére. Nyolezvan lóerejű gőzgép hajtotta, teljes árbocfelszerelése volt, s így vitorla meg gőz egyaránt szolgálatára állottak. A hajó feneké nagyon tágas volt, hogy nagy mennyiségű kőszentet rakhassanak fel; továbbá törzsét acél-lemezek borították, hogy a jégablak egy könnyen ne ártassanak neki.

Ezt a gőzöst megvette a bizottság s elkeresztelte *Alaska*-nak, mintegy nevével jelezvén a célt, hova majdan meg kell érkeznie, hogy Nordenskiöld «Véga»-ját megtalálja: t. i. *Alaska* szigetére, mely a Behring-szoros közelében van.

Erik sokáig töprengett azon, hogy a két hajó

közül, melyikre szálljon: a «Nordenskiöld» vagy az *Alaska*-ra, végül is ez utóbbit választotta.

Igy okoskodott:

— A «Nordenskiöld» azt az utat követi, melyen a «Véga» ment. Kérdés, vajjon olyan szerencsés lesz-e, mint a «Véga» volt útjának első felében. No meg nincs is úgy felszerelve, hogy a sarkvidék veszélyeit leküzdhetné, ha esetleg jéghegyek közé szorúl, s ott hónapokig kell vesztegelnie.

Erik nemesak Nordenskiöldöt kereste, hanem O'Donoghán Patrickot is, már pedig ennek hamar kell megtörténnie, nem szabad visszariadni semmi akadálytól.

Az *Alaska* legénységét úgy választották meg, hogy a jégsivatagon akár szán-utaktól se riadjanak vissza, a legdermesztőbb fagyot is kiállják.

Gondoskodtak meleg ruhákról, a matrózok izlandi meg grönlandi halászközből kerültek ki. Kapitánya egy svéd tengerésztiszt volt, Marlosnak hívták, melléje Eriket választották meg első tisztnek, nemesak azért, mert az expedíció szervezésében páratlan buzgóságot fejtett ki, hanem azért is, mert hajóskapitányi diplomája révén erre jogot tarthatott. A második meg harmadik tiszt állást két kipróbált tengerészszel töltötték be: Boschwitz és Kjellquist volt a nevök.

Az *Alaska* nem volt híjával semminek, a mi a sarkvidéki utaknál szükséges. A skorbut ellenes szerek nagy bőségben valának a hajón; gondoskodtak olyan készülékekről, mely egyenlő hőmérsékű meleget fejleszt; a főárbocon egy le és fel mozgatható megfigyelő állomáskát készítettek, amolyan kosárfélet, melyben egy ember elhelyezkedhetett, s a jéghegyeket nézhette, hogy a kellő időben jelt adván, a hajó kikerülhesse. Ugyanitt Erik javaslatára hatalmas villamos fény-lámpát helyeztek el, mely az *Alaska* útját éjjel megvilágította. Továbbá szánokat, grönlandi kutyákat, hó-talpakot szereztek be. Négy Gattling-féle ágyú volt a hajón, s harmincz ismétlő puska és jó esomó lőszer meg golyó.

Minden készen volt már, midőn egy napon Hersehom gazda és Otto Klaaszszal, a hatalmas grönlandi kutyával Stockholmba érkeztek. Kérték, hogy vegyék fel őket is az *Alaska* matrózokul. Erik megírta nekik, hogy minő fontos érdek készíti őt erre az útra. Ők is osztozni akartak vele minden veszélyben. A doktor és Bredejord segítségével csakugyan felvették őket s a kutyának is helye akadt az *Alaska*-n.

1879 február 1-én útrakészen állott az *Alaska*. Öt hónap mulva — úgy számították — tehát június vége felé a Behring-szoroshoz érkezhetnek. Az út iránya, melyet megállapítottak, a következő lesz: Középtenger-Suezi-csatorna-Indiai óceán-Chinai tenger. Alkalmos kikötőkben megállapodnak, az elhasznált szenet új rakományal pótolják; s ha valamit megtudnak a «Véga» sorsáról, megsürgönyzik Stockholmba.

Az ám, csak hogy a költségek már mind felémésztették az összegyűlt pénzt. A bizottság tehát újabb felhívást intézett a közönséghez.

Február 2-án két pénzes levél érkezett. Az egyiket Malárius, a norvégi községi iskola tanítója s a botanikai társulat tagja küldötte. Száz korona volt benne. Együttal kéri a bizottságot, hogy vegyék fel őt is az *Alaska* fedélzetére, mint botanikust.

A másik levélben huszonötezer koronáról szóló bankutalvány volt s ez a néhány sor: «Az *Alaska* céljaira.

Küldi Tudor Brown, azzal a föltétellel, hogy utasképen ő is felvették az *Alaska* fedélzetére.»

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Váratlan utasok.

Másnap Malárius is megérkezett Stockholmba.

Jelentkezett az expedíciót rendező bizottságnál, s kérte, hogy vegyék fel őt is fel az *Alaska*-ra. Az egyszerű falusi tanítónak, mint botanikusnak kiváló híre volt a tudományos világban s ígykérését szívesen teljesítették. Bezzeg másként állott a dolog a huszonötezer koronát küldő Tudor Brownnal.

Schwaryenerona doktor és Bredejord ügyvéd hevesen elleneztek, hogy Tudor Brown, mint utast felvegyék az *Alaska*-ra. A dolog egy kissé kényes volt: először is nehéz vala oly tekintélyes összeget visszautasítani, másodsor még nehezebb lett volna okát adni annak, hogy kívánságát nem teljesítik. Igaz ugyan, hogy a doktor és Bredejord felhozhatták érvül Tudor Brown ellen az O'Donoghán esetét, kiről azt mondta, hogy meghalt, pedig él, de hát vajjon be lehetett-e ezt bizonyítani? Hátha ő is azért akart velök együtt útra kelni, hogy megbizonyosodjék a felől: vajjon csakugyan él-e O'Donoghán Patrick?

Szóval nagyon élénk vita fejlődött ki ebben az ügyben a bizottság ülésén, s végre elhatározták, hogy Tudor Brown kérését teljesíteni fogják. Schwaryenerona és Bredejord is beleegyeztek

abban a reményben, hogy módjuk lesz ezzel a különös emberrel közelebből is megismerkedni. Mert azt talán mondanunk sem kell, hogy az érdemes doktor és a jeles ügyvéd már eleve elhatározták, hogy Eriket követni fogják. Elvégre is érdekes út, rájuk nézve meg annál érdekesebb, mert azzal a bizonyos O'Donoghán Patrickkal is találkozhatnak, s az évek óta keresett titok kulcsa a kezökben lesz.

Stockholmban most már mindenki csak arra

volt kíváncsi: vajjon Hochstedt tanár úr mikor jelent ki, hogy ő is csatlakozik barátjaihoz. Mert azt csaknem lehetetlennek tartották, hogy a kiváló professzor elszakadjon annyi időre testi-lelki jó barátaitól. Hochstedt sokáig fontolgatta: menjen, maradjon-e? Az út mindenesetre érdekes tudományos szempontból, viszont nehéz és fáradságos; jó lenne elmenni, de mégis tanácsosabb otthon maradni... Addig hányta-vetette a dolgot, míg szépen otthon maradt. Az elindulás napját február 10-ikére tűzték ki. Erik 9-ikére várta Malárius mestert, jól esett szívének, midőn látta, hogy a derék öreggel Kata asszony és Vanda is eljöttek Stockholmba.

Azért jöttek, hogy Erikől elbúcsúzzanak. Egy korezmában szállottak meg, de a doktor hallani sem akart erről, beszállította őket erőnek erejével magához. Kajsza kisasszony szörnyen fintorgatta az orrát, hogy ilyen közönséges vendégeket kellett fogadnia.

Vanda gyönyörű egy leánynya fejlődött ez alatt a hét esztendő alatt. Bergenben letette a tanárnői vizsgálatot, s meg volt a képesítése ahhoz, hogy akármelyik középiskolánál tanári állást foglalhasson el. Hanem azért ott maradt édesanyja mellett Norvégiában, s távolléte alatt helyettesítette Malárius mestert. Belső értéke daczára szerény

A BIZOTTSÁG KIVÁLASZTA A GŐZÖST.

volt, csodálatos báj ömlött el ezen a fiatal leányon; első tekintetre megnyerte mindenkinek a tiszteletét és szeretetét. Ha komoly tudományos dologról volt szó, nyugodtan és okosan szólott hozzá, nem kérkedett azzal, a mit tudott. Olyan volt, mint egy bájos virág, mely észrevétlenül nyílt a fjordok szélén, az okos, bölcs tanító gondjái alatt.

A doktor házában utóljára gyűlt össze a társaság. Búcsú-este volt. Schwaryencrona, Bredejord és Hochstedt kártyáztak, Malárius, a ki szintén ért a nemes Whist-játékhoz, melléjük ült és nézte.

Kajsa kisasszonyt a »vegyes társaság« szörnyűképen lehangoztatta. A doktor felszólítására a zongora mellé ült ugyan, de nem nagy kedvvel játszott. Vanda gyönyörű éneke mindenkinek a szívét meghatotta, egy ó-skandináv népdalt énekelt el. Végül püncsöt hordottak körül. Szives szeretettel keccsintottak, hiszen búcsúpohár volt. Erik szomorú szívvel vette észre, hogy Kajsa még ez alkalommal sem akar vele keccsintani.

— Nem kíván énnem még szerencsés utat sem, Kajsa? — kérde halkán.

— Miért kívánna az ember olyasmit, a mit úgy sem remél — felelé szárazon a kisasszony.

Másnap egész Stockholm künn volt a kikötőben. Csak Tudor Brown hiányzott. Mióta a pénzt meg a levelet küldötte, nem mutatkozott.

Az *Alaska* elindulásának az idejét tíz órára állapították meg. Marilos intett, hogy jelezzék a hajó indulását.

— Isten veled, Erik! — mondá Vanda nehéz szívvel, s nyakába borult az ifjúnak.

— Isten vezéreljen utadon, édes fiam — rebegé Kata asszony, és szívéhez szorította Eriket.

— Ön, Kajsa, el sem búcsúzik tőlem? — kérde fájdalmas szívvel Erik a leány felé közeledve, hogy őt is megölelje.

— Kívánom, hogy az orra ne fagyjon le, s hogy feltalálja szüleit, s megtudja, hogy ön tulajdonképpen herceg-fiú — viszonzá Kajsa arezátlan mosolylyal.

— Akkor talán egy kissé jó szemmel nézne reám ön is, nemde? — felelé keserűségét mosolylyal leplezve Erik. Pedig szegénynek úgy a szívébe nyilaltak a gúnyos szavak.

— Talán? ... — ez volt az utolsó szava; nagybátyjához fordult a gögös teremtés, s ott hagyta Eriket a faképnél. (Folyt. köv.)

AZ EMBER.

Az ember — mint mondani szokta —
Csak megvan napról-napra szépen.
Fellázadás a sorsa ellen
Évszámra sincs néha eszében.
Tulajdonképpen azt se tudja,
Hogy van-e, nincs-e sorsa néki, —
Csak reggelizget, vacsorázgat,
És jön az új nap, megy a régi.

Az ember máskor — tudja kő mért —
Meggyulad, mint könnyű foszfor,
Testet ledobva száll a vágya,
Maga se tudja, merre sokszor.
Legjobb szeretne meteorként
Repülni a légürbe, kéjjel,
S száz külön égő, külön élő
Részecskére robbanni széjjel.

Az ember tervez egyre-másra,
Fejében eszmét eszme kerget,
Édes szülőként új ruhába
Öltöztetget sok régi tervet.
Hány babilóni torony épül
Fejben s papíron napról-napra?
De, végül látjuk, egy se nőhet
Egy sírhalomnál magasabbra!

Az ember érez, forr belülről?
A boldogságot hogy föllelje:
Behúnyt szemekkel ismeretlen
Világokon száll át lelke.
S ha érzi, hogy telt szíve mostan
A boldogság színmézeit issza:
Keres egy tüt, felszurja s kincsét
Véres cseppekben veszti vissza.

Az ember vágyik erre-arra,
Örök szomjúság lelke, teste.
S a feltalált forrás tövében
Sóhajtoz, hogy nem ezt kereste.
Megaranyozva áll előtte
Minden esücs, mely még ismeretlen,
Életveszély közt tör reá föl
S ott látja, hogy mind mily kietlen.

Az ember tesz-vesz: kerteskéjén
Halmot, dombot sikká egyenget.
Ha ifjan kezdi, beleöszül,
Míg megteremti itt a rendet.
Mikor a tükörsíma földnek
Minden darab röge virágozik:
Ó megy a havas hegytetőkhöz,
Gyopárt szed és Montblanera mászik.

Az ember ezt mind végig éli
S ha újra élne, újra tenné,
Maga körül keringne útja
Csigavonalban végtelenné.
Jó, hogy a végén már a vágynak
Elejére gondolni sem mer,
Mindinkább bölcs és kitanúlt lesz
És nagy bölcsen meghal az ember.

Szávay Gyula.

HÚN-MONDÁK.

A »Tanulók Lapja« számára írta: Gaal Mózes.

Patakokban eredt a kiömlő vér, tapodták a lovak, a föld sem tudta már mind beinni.

Holtra fáradozott mindkét fél elállott, tömérdek halottja volt Detrének meg Makrinnak, több volt, mint a húnok; és Hadúr végzése mégis úgy kívánta, hogy nagyobb legyen a húnok vesztesége tárnokvölgyi harcban, mert ki lelke volt a húnok seregének, hol van Keve, hol van?

Addig osztogatta halálos csapásait, míg egy gonosz nyíl a szívébe furódott, s attól elállott a hősi szív verése örökkön-örökre.

Hős Keve elesett a tárnokvölgyi csatában.

Úgy kívánta a hún becsület, hogy temetetlen ne maradjon Keve, a nagy hős, mert ki dicsően élt és dicsően halt meg, megilleti azt a vitézi temetés.

Saskeselyű, holló temetetlen testére, mint dögre ne szálljon, késő unokáknál megmaradjon híre időtlen nagy időig multnak tanuságul, jelennek okulásul.

Sirt ástak a húnok, de nagyot, de mélyet, oda bétették a vezért s a többit, kik harcban elestek. Fel is felemelték a televény földből a húnok sírhalmát, s követ tettek rája, faragottat, nagyot s azt mondták reá, hogy: ez a *Keve háza*.

Alatta elporlad, a mi benne földi, de ki nem fogyott még belőle az élet, folytatja tovább is a másvilágon, úr lesz Keve ott is, mert ki őt szolgálja, sok vitézt elejtett a tárnokvölgyi harcban.

Detre szász, Makrin hej, ne örüljetek még ennek a keserves diadalnak. Új fergeteg készül, de nagyobb fergeteg, mint volt az előbbi. Potencia fala erősen áll, ép is, de meddig marad ép, Hadúr a tudója.

Jó Béla, Kadosa, rettentő Bendegúz, hamar híret vették a tárnokvölgyi esetnek. Alighogy híret vették, már állott a szer köztük, hogy boszút kell venni Detrén és Makrinnon.

Fel is felkészültek, Duna vize gátul nem állott előttük, ott termettek mindjárt másnap virradóra Cezumór határán.

Detre, Makrin hada oda vonult szépen, csak-hogy a minapi nagy bizakodásból alig maradt benne csak siralmas árnya.

Nem is vigadoztak, hűnt szidni sem szottyant kedve nagy Detrének. Most már bizony tudta, hogy mi reájok vár, az ingyen sem tréfa.

Baromnak állíták a hűnt, esordának tekinték

a húnok seregét, jaj-keserves vala, a mit tapasztaltak a tárnokvölgyi csatában.

Keve egymaga volt, most meg hárman jönnek, mind a három hősnek keleten van híre, nyugaton lesz híre, ha úgy akarja nagy-tehetős Hadúr.

Ha te tudtad volna szerencsétlen Makrin, hogy mi vár itt reád a cezumóri síkon, bizony odahagyta volna Potenciánát, oda kincseit, s inkább bujdosója lesz a nagy világnak.

Mint a sziklahegyről, ha ropogva-harsogva letörök egy-egy nagy darab és gurul alá a mendedékes lejtőn, s magával sodorja mindazt, a mi útjába áll: úgy rontott Detre és Makrin seregére a hármas hún sereg: Béla, Kadosa és hős Bendegúz serege.

Elsötétült a nap húnok nyilaitól, s a kiknek szánya voltak ezek a mérgeshegyű, gonosz nyilvesszők, azokra nem sokáig mosolygott Hadúrnak életadó napja, halálos hályog borult szemökre és inaikból kifogyott az erő.

Elöl rombol két karddal kezében rettenetes Béla, ritkul előtte a sor, jobbra is, balra is nő az ember-barázda. Iszonyú szántás ez, iszonyú vetés ez, örvend a sápadt arezú halál. Amott Kadosa villogtatja jó pallosát, erős Makrin meghátrál előtte, de elébe szöktet Detre a szász, kinek aczélból van minden izma, két kézre fogja élesre fent, széles kardját, s utat nyit Kadosa szívéhez, melyből megered pirosan a vér...

Hadúr akarta így, hogy múltó pillanatra feléledjen gótok, rómaiak szívében a remény pisladó tüze.

Összezavarodik nyugat-kelet népe, nyíl süvölt, kelevéz bűg a levegőben, érc-pajzsot dönget örvös buzogány: huj, huj!... riad a hún, de mintha a földből gepida, herul, gót varázsszóra nőne, csak a térség fogy, de az ember nő.

Bélát körülveszi tengernyi ellenség, elborítja dárda, feléje vág száz kard, de megáll ő mégis, mint egy kőbárvány, melyet csak Hadúr nyila dönt meg...

Hadúr akarhatja, hogy ő is elvesszen; Hadúr irányozza dárdáját a gótnak, a ki czélba veszi, s vakszemen találja. Diadalordítás kél rögtön nyomába.

Egyedül maradt most Torda fia, rettentő Bendegúz. Oroszlán, mintha szoptatta volna, olyan királyi hős, jaj, kit nyila talál, jaj kit pallosa sujt. Odin várja őket a hetedik égben, de hiába várja hites felesége, búsuló családjá nyugaton, a kőből rakott háznak alacsony küszöbén.

— Hol vagy Detre szász, te? Téged keres

nyilam? Ha sebesebb lábad, mint a turul szárnya, utól ér a nyilam, homlokon talál meg!

Bendegúz kiáltja s éjfékete lovon halált osztó karddal, érezhegyű nyilakkal száguld, hogy nyomába kerüljön a száznak, a rettenetesnek.

Makrinnal találkozik, vele akad össze:

— Kard, ki kard, gót-ember! Utolsó csatádat megvívjad most vélem!

Csak ennyi a szóból s a többit elvégzi Bendegúz pallosa, melyről iszonyatosképen csurog a vér, mint az eszterhéjről tavaszi nap csorog a megolvadt hó.

Egy csapással Makrint, mintha nyers tök volna, kétfelé hasítja, egyik fele jobbra, dült a másik balra, gót bűbajos írja össze nem ragasztja, egygyé nem forrasztja soha, míg a világ.

Megriad a gótok fogvaték serege, királyt megboszulni nem akad ott ember, csak az, kire vadász rettentő Bendegúz, csak a Verni Detre.

Rátámad Bendegúz, messziről, hogy látja:

— Ihol van a szolgál, immár az én szolgálom a másik világon, téged is annak szántalak.

Aczeltollú nyilat érez-idegre kapja, villámgyorsan céloz, pendül a feszült húr, s a levegő-egyet kétfelé hasítva röpül... röpül és a Detre homlokába kopoltyúig behat...

De minő varázslat? Urdung, mano dolga, a mit Bendegúz lát...?

Vasból van-e Detre homloka, vagy érezből? Mert hogyha csontból vón', mint gyarló emberé, menten lefordulna nagy sárga lováról, s kihullna kezéből dárdája.

De halljatok csodát! Detre oda kap a homlokához, letöri éreztollát a kiálló nyilnak s a földre hajítja: s a mi benne maradt, hadd maradjon benne, kárt úgy hiszi nem tesz életében.

Bendegúzra csap rá, mint a saskeselyű, ha fenn a magasban prédát keres és lát.

Mását e tusának hej ugyan ki látta? Két fene tigrisnek állítja, ki nézi, a sivó homoknak iszonyatos vadja szelid bárány hozzájuk képest. Dárda ketté törik, pallos pallost csókol és szikrákat szór a kardnak nemes éle, százszor összeroppan, százszor visszapattan Bendegúz és Detre. Szikrázó aczelnál szikrázóbb a szemök, véres verejteknek eseppeje szakad róluk.

Felkiált Bendegúz:

— Ember vagy római, adsza kezed inkább, barátul fogom meg, barátul szorítom. Tanuld meg Bendegúztól, hogy vagyon embersége a hűnnak.

Veronai Detre, a rettenetes szász, leereszti

kardját. Tetszik neki a szó a halál mezején; tetszik neki a kéz, Bendegúz vasmarka, odabékél hozzá, még meg is szorítja.

Czezumórnál úgy lett szász Detre barátja vitéz Bendegúznak. Czezumórnál így nyert országot a hún nép, nagy országot, szépet, Tisza-Duna mellett.

Gótok eltemették Makrint, a húnok pediglen Bélát és Kadosát oda vitték, a hol álmait aluszsza Keve, a dícső hős kő-bálványos magas házába. Még két bálványkövet tettek az egy mellé, el-siratták mind a három derék kapitányt, kikre Hadúr küldte honszerző csatában dícsőséges halált.

Ez a Keveháza régi krónikája.

A SZÍNPAD CSODÁI.

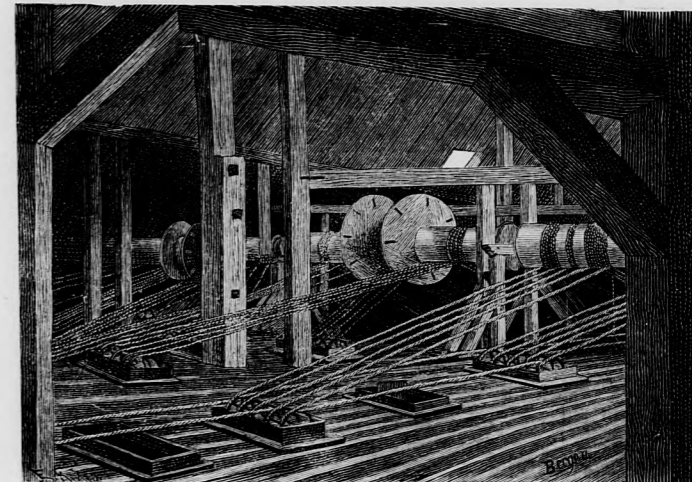
A színpadnak optikai és akusztikai csodái előidézésére számított szerkezetei között említést érdemel az, melylyel az eső jelezteik. Esőt mutatni be a színpadon, a legnehezebb feladatok közé tartozik. A legtöbb helyen beérik azzal, hogy elhomályosítják a színpadot, sötét felhőket vonultatnak el a háttér függönyén, olykor-olykor villámokkal, melyeket a varázslámpa segítségével idéz-

Fauszt és Mefisztó felrepülnek Auerbach pinczejéből.

nek elő, s a hangját utánozzák az eső zuhogásának. Az eső hangját utánzó szerkezet egy csigavonalban futó tekervénnyel bíró dob alakú hengerből áll, melybe borsót vagy sörétet töltenek s melyet saját tengelye körül hol gyorsabb, hol lassabb tempóban forgatnak a szerint, a mint az eső zuhogását fokozni vagy mérsékelni kell. Az eső szolgálatát néha rostán keresztülszűrt főveny teszi meg, mely vékony fa- vagy érclemeze hull. Valóságos víz használata sok hátránnyal jár s az érzőfonalakkal függélyes vagy ferde irányban keresztülfont gázszövet sem kelti föl a kívánatos illuziót. Legjobb a fentebb említett varázslámpa segítségével az eső árnyképét vetni a háttéri függönyre, mely aztán valóban egész híven tünteti föl az esőt s úgy mutat, mintha valóságos eseppek hullanának alá.

Ha a szindarab úgy kívánja, az esőt szélzúgással és mennydörgéssel kötik össze. Ezek hangjának utánzására sokféle szerkezet szolgál. A szél jelzésére leggyakrabban a *széldobot* használják, egy vékony, síma léccel befült hengert, mely forgatás közben egy kifeszített selyemszövetdarabbal érintkezik, mint ábránk mutatja. E henger

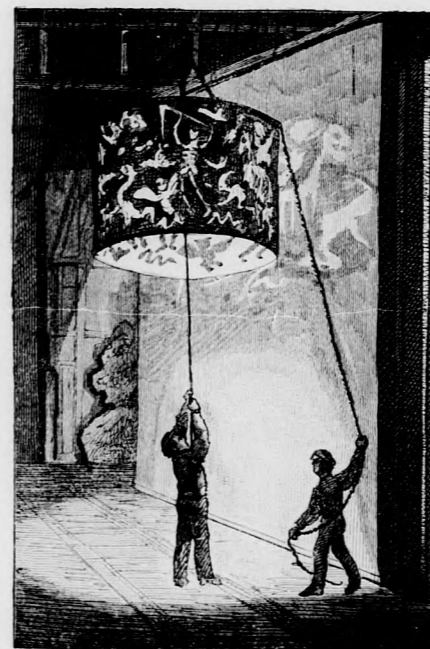
Zsinórpaddás.

gyorsan forgatva sívító, lassabban zúgó hangot ad, mely meglehetősen hasonlít a szél süvöltéséhez.

A mennydörgést szintén egy dobszerű eszköz utánozza, még pedig ügyes ember kezében a csodáig híven, míg a villámot kisérni szokott reccsogást-ropogást egy keresztléccel megerősített nagy fatömlővel idézik elő, melyen kavics-, kő- és vasdarabok rostálódnak fölülről alá siketítő ropogással. Ha a töltelék lefutott, a hengert egyszerűen megfordítják s a törmelék visszafelé teszi meg ugyanazt az utat.

Ily mennydörgő szerszámot már a régiek is használtak s a rómaiak *bronteum*-nak nevezték. Az ajtó bezárásánál vagy betörésénél hallható reccsenést a kepelőnek nevezett gyermekjátékhoz hasonló eszközzel utánozzák.

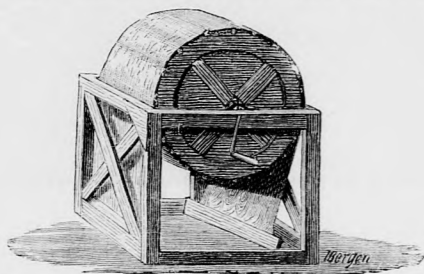
Legkáprázatosabbak a színpadon a színhatások. A távoli villámlás feltűntetésétől a ragyogó apoteózisokig, minőkkel némely opera, például Margit égbe emeltetésével a *«Faust»* végződik, száz meg ezerféle árnyalata van a színhatásoknak. A villamos világítás, mely az oxigént emésztő s ennél fogva egészségtelen és e mellett tűzveszélyes légszuszvilágítást már-már kiszorítja a színpadokról, nagy forradalmat idézett elő a színpadi világítás terén. A villámot feltűntetni annak előtte porrá tört gyantát fűttak egy esővön keresztül az égő borszeszlámpára; most légszuszvilágítást vagy villamos fényt lobbantanak föl hirtelen, s azzal egy ezikk-czakkos transparentet világítanak meg a háttéri függönyön. A meiningeniak, a színpadi látványosságok e nagymesterei a villám előidézésére egy darabka lögyapotot használtak. A becsapó villámot rakétaszerű tűzijáték-eszközzel mutatták,

Csodaszörnyek serege a «Büvös vadász»-ban.

mely kifeszített huzalon futott végig ama tárgy felé, melybe a villám becsap.

Ha optikai úton *szellemalakokat* akarnak föl-idézni, jó szolgálatot tesz a camera obscura, mely előtt a színész a közönségtől eltakarva produkezióit végzi, kinek árnyképét a magikai lámpa a szinpadra veti. Ez árnyképen aztán, miután teste nincs, keresztül járhatnak a többi szereplők: vág-hatják, szúrhatják kardjaikkal, s elég a lámpát egyszerűen eltakarni, hogy a szellemalak a szinpadról abban a pillanatban eltűnjék. Tükröző festett üveg is jó kiegészítő, csak hogy az ettől vetett árnykép mozdulatlan. A *«Bűvös vadász»* ama jelenete, hol vadállatok, szörnyetegek egész serege rohan keresztül a szinpadon, igen jól előállítható a camera obscurával. A függöny, mely mögött az előtüntetendő alakokkal bemetszett dob forog, átlátszó s nagyobbított alakban mutatja a dobra vésett szörnyeket. Hasonló transparent-prospektusokat alkalmaznak oly jeleneteknél, hol a hold-

Széldob.

világnak van szerepe. A hold tányérja a legtöbb esetben mozgatható, úgy, hogy végigvonulhat a szinpad hátterén.

A holdvilágnál sokkal ritkábban van szükség a nap tányérjának feltüntetésére. Ezt szintén transparenttel állítják elő, mely mögött erős reflektor veti vissza az intenzív villamos világítást. Ha a reflektor elé lécezeskéből tölesérformára összeállított kereket teszünk, a nap sugárküllőit is szépen utánozhatjuk. Úgy a hold, mint a nap képeinek előtüntetésénél a többi világítás is úgy alkalmazható fényesebbé vagy sötétebbé, a szükséghez képest színessé is tehető, hogy a csalódás annál nagyobb.

Ritkábban használt szerkezetek az úgynevezett *repülő gépek*, melyeken a szereplők felülről alá ereszkedhetnek vagy alulról fölfelé szállhatnak. Annak előtte, mikor a szinpadon még gyakori jelenség volt az angyal, tündér stb., s a közönség szerette a dramatizált meséket, a repülő gépek is több szerepe volt. E repülő gépeket legtöbb-

nyire felülről igazgatják. Minden ily repülő gépnek megvan a maga állandó pályája, melyen haladnia kell, a mint azt Faustot és Mefisztót ábrázoló képünk mutatja, kik Auerbach pinczejéből hordón repülnek föl a levegőbe. E jelenetnél a hordó pályája nem egyszerűen függélyes, alulról fölfelé, hanem jobbról balra ferdén emelkedő. Mint az ábrán látható, a vízszintes mozgást egy állvány közvetíti, melynek csigakerekei vas sín-pályán gördülnek, míg az alulról fölfelé történő mozgás kötelek fölhúzásával megy végbe, melyek szintén két csigán húzódnak végig.

A repülő gépek mozgató szerkezete többnyire a *zsinórpadlason* van, a szinpad fölött, a közönségtől eltakarva. Ugyanítt vannak a háttéri függönyök stb. hengerei is. A mindezek fölhúzására és lebocsátására szolgáló kötelek csigákon, hengereken forognak, melyek közvetlenül a szinpad tetőzete alatt vannak elhelyezve.

E zsinórpadlás a szinpad legmagasabb régiója. Innen függnek alá a lógó karzatok, melyekről a szinpad felülről igazítandó gépezeteit kezelik s melyek a kötelek és zsinórok egész pókhálózata között lebegnek. Szó a mi szó, nem csekély járatosság szükséges ahhoz, hogy az illető a köteleket, melyeket kezelnie kell, el ne téveszsze, s midőn egy szép épületet egyszerre rommá kell változtatnia, — a mi egyszerűen egy zsinór megeresztése által történik — ne nyúljon más zsinórhoz, melynek meglehetően egyéb feladata van.

A szabadságharcz költészete.

A *Tanulók Lapja* számára írta Kúfí Zsigmond.

VIII.

Az a mythikus vég, a mely Petőfit oly korán adta át az örökkévalóságnak, fiatal életének és költészetének legszentebb megpecsételése, elveinek és meggyőződésének igazolása volt.

Ott állott a születő szabadság bölcseje mellett, geniusának nemes erejével ápolta, s mikor sírját megásták, maga is beléfeküdt. Élete összeforrott életével, halála ledöntötte őt is. Más költőink nem voltak ilyen szerencsések; a balsors csapásai csak lelküket törték meg, a test az megmaradt, s tovább vegetált! Mások ismét a kétségbeesés resignatiójával túrték sorsukat, s lantjuk hangot csak nagy ritkán adott, és csak a mit a nagy hajótörésből megmentettek, adott nekik szint és életet.

Így többi összes költőink működése — Petőfi kivételével — két részre szakad: 1. a forradalom

alatt irt költemények és 2. a melyek az elnyomatás korában születve a nagy idők emlékét zengték. S már most, mielőtt fejtegetéseinkben tovább haladnánk, az utat, ösvényt kell megválasztanunk. Ha a szabadságharcz izzó napjaiban született költeményeket általában elemezzük, s külön választjuk ugyanazon költőknek a szabadságharczra vonatkozó, de azután készült műveitől, e kor hangulata markánsabb vonásokban lép előtérbe, de elveszik a költő egyénisége; ha pedig sorra vesszük az egyes költőket, úgy, bár nem folytonos összefüggésben, megrajzolhatjuk az emberöltő lelkét, s megjelölhetjük mindig a viszonyt is, a melyben forradalmi költészete költői működéséhez általában áll.

Azt hiszem, kellemesebb lesz eredeti tervünktől eltérve, az utóbbi ösvényen haladnunk, mert tán az út is rövidebb, s élvezetesebbé fogja tenni a változatosság, a melyet a kilátás és a gyakran gyönyörű vidék majd nyújt.

Hát induljunk; már az első lépésnél harsogó zene üti meg fülünket: az *Arany Trombita* hangja.

Ha Petőfi a forradalom lyrájának *leghatalmasabb* képviselője, úgy Sárosyról méltán elmondhatjuk, hogy ugyanazon kor epikájának *legjellemzőbb* költője, a mi távolról sem jelenti, hogy e kettő egy színvonalon áll, hanem csak azt, hogy mindkettőjük lelkét megigézte a szabadságért való titáni küzdelem, csak hogy míg Petőfi korának hangulatát és reá gyakorolt benyomásait egyetemes szellemének magaslatára emelve örök időkre szóló alkotásokban fejezte ki, addig Sárosy a maga kisebb tehetségeinek megfelelően ma már csak irodalom és culturtörténelmi jelentőségű művet tudott létrehozni, a mi viszont nem zárja ki azt, hogy a maga korában ne tett legyen nagyobb hatást, mint bármelyik első rangú lángész munkája.

A munka teljes czíme: ponyvára került *Arany Trombita*. Az örök igazság parancsolatjára mondván csinálta *Sárosy Gyula*, az 1849-ki év májusában került ki a debreczeni nyomdából, a mikor a szabadságharcz a legitim alapot elveszítette már lába alól. Az eredeti kiadás szerfelett ritka, mert az ötvenes években csak a Kossuth-bankót pusztították így, mint Sárosy költeményét. A kínél megtalálták, az börtönben adta meg az árát; szerzőjét in effigie felakasztották és halálra üldözték; egy-egy elrejtett példányról, a mely elkerülte az éber «spiclik» szemét, az egész vidék leírta magának.

Második kiadása, a melyet Abafi Lajos bocsátott közzé a «Nemzeti Könyvtár»-ban, csonka és hiányos; Abafi ugyanis mindazokat a helyeket, a melyek erősebb kifakadásokat tartalmaznak — ilyenek pedig fölös számmal vannak — egyszerűen kitörölte s kiadásában pontokkal jelezte. Hogy mennyire méltatlan, jogosulatlan és czéltévesztett eljárás ez, azt fejtegetnem nem szükséges. A költőt vesszük vagy a maga teljes egészében, minden érzelmével és eszméjével, vagy sehogy. Toldozgatni vagy csonkítani, a közhangulat változott irányához alkalmazni, ép olyan merész, mint barbár feladat. Hogy is mondotta Apelles a bíráló vargának? Ne sutor ultra crepidam, s ezt jó volna, ha megszívlelnék a kiadók is.

Maga az *Arany Trombita* nem egyéb, mint a szabadságharcz eseményeinek elbeszélése a debreczeni nyilatkozatig népies módon, a nép érzelmének és eszme körének a színvonalán. A kormány s a vezető körök szükségét érezték, hogy politikájukat s intézkedéseiket a nép szemében igazolják és erre a legalkalmasabb eszköznek kinálkozott az *Arany Trombita*, a mely tizenhárom leheletben kürtöli világgá a szabadságharcz eseményeit és némileg előzményeit, természetesen nem a tudós tárgyilagosságával és a történetíró hideg pragmatismusával, hanem a pártember elvakultságával és a költő rajongásával, a mely kettőt megragadó egységbe: a magyar föld és nép szeretetében olvasszta össze.

Korának ponyvájáról szedegette össze az eseményeket, melyeket Trombitája harsog, a melynek ugyan hangosan kell szólnia, mert

Véreim, magyarok! nagy időket élünk,
Trombitahangokon s ágyúkkal beszélünk;
Magyarország felett meggyült a zimankó,
Majd annyi a bajunk, mint a bécsi bankó.

De mind e bajt csak úgy győzhetjük le, ha bepillantunk a király titkába, s megnézzük, kik fonták az ostort, a melylyel sujtatunk, s azt is, mikor kezdettek ocsmány munkához. A szabadság régi ellenesei hiába áskálódtak, a nép márczius 15-ikén kivívta a diadalt, Metternich menekült Bécsből, s azalatt Pozsonyban nem volt a mennydörgésnek száma, mert Kossuth lelke volt a tavasznak villáma; a rendek megalkotják az új törvényeket, a melyeket Kossuth visz Bécsbe, a hol a király szentesíti azokat s egyuttal kéri Kossuthot, terjessze elő a miniszterek névsorát, mire Batthyány Lajos lett miniszterelnökké, mert a szabadságot pártolta örökké, Eszterházy

herzeg a külügyek élére juttatja, a belső bajok elintézésére Szemerét kérték fel, kinek aranyos a szája és arany dolgokat ír jól készült pennájával; a vallás és oktatás sáfára Eötvös lett, míg a gazdálkodás és kereskedelem országos kormánya Klauzál Gábor kezét kívánja; Széchenyi gróf utaink kormányát vállalta magára, az igazság fontja Deákot illeti, a hadügyet Mészárosra bízták, a pénzügyet pedig Kossuth intézte, hogy a lelki jólétet testivel tetézzék. A király elfogadja őket tanácsosainak s meg is esküszik Pozsonyban az új törvényekre, s kész is azokat megtartani, azonban a kamarillában, a hova a napfényt és az igazságot kerülők gyűlnek, már szövik a hálót. De nemesek ott készül a veszedelem, hanem az országban mindenfelé a nép közt is, mert sok helyt nem hisznek az új szabadságban, másutt azt hirdetik, hogy csak muszájból engedtek, némelyek elérkezettnek látják az időt az úri jószágok felosztására, sőt vannak, a kik fosztogatnak, pedig hát az egyenlőség csak oda megyen ki, hogy a törvény előtt egyforma mindenki, s úr-e vagy paraszt-e, nem tesz különbséget. A belső zavarokat növeli a Jellasicsesal üzött játék s a horvátok mozgolódása, majd pedig a rácz lázadás, a melynek vezére

Rajasics pedig a kamarilla fércze
S anyyi véres sírnak lüngoló lidércze,
Mint egy tüzes bokor — vérszínű palástban,
Egy kézben keresztrel, zászlóval a másban,
Csudát jövendőelő mesés ábrázattal,
Követve népétől egész áhitattal,

a melynek csak az a kívánsága, a hol csak egy szál rácz és illy lakik, ott magyar és német úszszék vérben nyakig. A lázadóknak kedvez ideig a szerencse, de jönnek haza idegenből a katonák, a hős Donmiguelek, az Alföld fiai, a Würtemberg-huszárok, a kik csak azt óhajtják, hogy a magyar határt meglássák, s nem bánják, ha azután, bár izekre messék, csak a szívök darabja magyar földre essék, s ha vágtat a huszár, a villám pironkodva kéri, hogy lassabban menjen, mert utól nem éri.

A huszárnak minden kardesapása
A tüzes menykőnek egy mestervágása:

A német ágyúja haraggal morogja,
Hogy az öreg huszárt az ágyú sem fogja.

Ki a szabadságért harezol mindhalálig,
Holta után tüstént egy csillaggá válik.

Mikor a huszárok csatába indulnak,
Az Isten szeméből örömkönyvek hullnak,
S innen lehet azt megmagyarázni,
Mért szokott a huszár oly gyakran megázni.

Míg így folynak a dolgok az országban, a diéta, a melyen már Erdély is megjelent, Pesten gyűl össze, melynek főelőülője Pázmándy, a felsőház táblájának elnöke Majláth György, s az egésznek az égből küldött nagy Kossuth lelke, a ki most szónak eredt szíve fájdalomából s annyira meghatott minden szívet, elmét, hogy az országgyűlés egy mennydörgő szóban száz milliót ajánlott tüstént bankóban s azonkívül kétszáz ezer honvéd állítását. De közben a kamarilla is erősen dolgozott, visszavonatta a már szentesített törvényeket; azonban az országgyűlés nem hajlott, hanem ki-mondotta: háború mindvégig. Mikor pedig hire jár, hogy Jellasics átkelt a Dráván, Kossuth elmegy Czeglédre s a Tisza partján végig: ezrenként kel fel a nép felrázó szavára, mindenki szívesen áldozza fel, a mije csak van.

Azoknak sorában, kik semmit sem adtak,
Csak főpapok és nagy urak maradtak.
Egy-egy fehér holló akadott köztük mégis,
Kiknek nagy nevével dicsekszik az ég is.

De a legnagyobb részük Jellasicshoz áll, a kit a természet váltott porontyának, vásárhítű ezudar kalafintának nevez, s a ki csak történetből hullt a föld hátára, kinek teremtését Isten nem veszi magára s egész elkeseredéssel s még az uralkodóhoz való bizalommal kiált fel:

Király — uram király! hát ez a te képed?
S ily képnek hódoljon szabad magyar néped?
(Folyt. köv.)

AZ UTOLSÓ KÖSZÖNTÉS.

Képünkhöz.

A kereszténység vértanúinak egyikét mutatja be képünk, egy fiatal leányt, a kit hasztalan igyekezett hitétől eltéríteni a pogány római prokonzul, mert daczolt az emberi törvényekkel; egy törött liliom, mely hadat üzen a világnak, kellemes látványosság, azért az amphitheátrumban kellett meghalnia.

Fölemelték a ketreczek rostélyait s dörgő ordítással mászott ki a himoroszlán, a másik oldalon a földhöz lapulva a tigris és a hiénák rohantak elő. A nép elfelejtkezett ujjongani, csak a fené vadak vérfagyaláló ordítása hallatszott.

Egyszerre fölemelkedik egy ajtó s belép rajta a halálra szánt szűz, halvány areczsal, roskatagon, félkezével az amphitheátrum köfalához támaszkodva, hogy le ne omoljon. De halvány areza ragyog, mint egy megdicsőült. A hívők női alakban látják maguk előtt a golgotai szenvedőt.

A puszták és rengetegek kiéhezett vadjai a mint észreveszik, roppant ugrásokkal közelednek feléje.

AZ UTOLSÓ KÖSZÖNTÉS.

Most vége lesz egy pillanat alatt. De ő nem is ügyel rájuk, lelke már a túlvilágon szárnyal s átszellemült szeme a kék égbe merül. Már éri a vadak forró lehelle, két királytigris már érinti ruháját, mikor egyszerre meglapul lábainál a vad s mintha szégyenlené erejét e védtelen gyenge teremtéssel szemben, odasimul lábaihoz s behúzott farkkal lopja magát vissza a ketreczbe.

S ugyanakkor egy rózsza hull alá onnan felülről a leány lábaihoz és a leány kebelében fölbred az emberi vonás s félig hálás, félig kíváncsi tekintettel néz arra, a honnan a rózsza esett. Ki az a vakmerő, a ki ennyi ember között a szánakozó fenevadakkal együtt mer érezni?

Soha se tudta meg senki.

IRODALOM.

Vesztett boldogság. Verses regény, írta Erdélyi Zoltán. Ritka könyv, mely ennyire behizelezné magát az olvasó jóindulatába! Jó hír jár előtte: megkoszorúzták az akadémia Nadasdy-díjjal, miben a *Toldi estje* óta nem részesült munka; megjelenésével föléledt a verses regény műfaja, a mely nálunk régóta nem talált művelőt; szerzője még egészen fiatal ember és maga a mű remek köntösben került a könyvpiazcra, Neogrády Antal hangulatos képeivel ékesítve. Mennyi szerencse a *Vesztett boldogságra* és Erdélyi Zoltánra nézve!

Verses regényünk mindössze három nevezetes: Balogh Zoltán *Alpárja*, a Gyulai Pálnak csonkán maradt *Romhányja*, meg a *Déliabok hőse* Arany Lászlótól. Nem kevés ez, mert verses regényt írni: nem tartozik az irodalmi termelés könnyebb feladatai közé. Puskinak tiz esztendejébe került, míg *Anyegin Eugénját* megköltötte; Byron úgyszólván egész életén át dolgozott a maga nagy verses regényén. Kiapadhatatlan költői ének, el nem sekélyesedő kedvnek kell itt kezdet fognia tervező leleményességgel. A verses regényt parancsoló formai és szerkezeti okok arra utalják, hogy kerülje azt az elágazó meseszöveget és fordulatokban gazdag bonyodalmat, mi kötetlen beszédű édestestvérének tulajdona. A verses regény meséje egyszerű és csattanós, rajza nagy vonásokból áll, fő művésze az állapotok költői kiszínezésében, hatalmas érzelmek és szenvedélyek tragédiát teremtő szembelyezésében vagyon. Eseményeit inkább a szereplők lelkének tükrében szemléljük, mint epikai súlyokban. Mindezzel számol ama meghatározás, mely a verses regényt más néven *lyrai* regénynek mondja.

A boldogság szelid madárka,
Kezünkre száll egy szép napon,
Dalol nekünk s csodás dalára
Virágban áll a völgy s halom.

De jaj, ha akkor meg nem fogjuk,
Ha törünk akkor rá nem dobjuk,
Örökre elszáll, elrepül...
S hiába hívás, köny, s a bánat.
A vad madár csak messzebb szállhat,
Új tört örökre elkerül!

Ime, ebben a költői hasonlatban összegezte Erdélyi Zoltán a *Vesztett boldogság* alapeszméjét. Az a két ember, ki a boldogságot elszalasztja: Radó Laura és Kovács Jenő. Szeretik egymást, de Laura azért mégis férjhezmegy Peténdy Oszkárhoz, az unott szívű fővárosi gavallérhoz, mert így kívánja halálos ágyán atyja, az elszegényedett földesúr; Jenőnek pedig nincs annyi erélye, hogy tiltakozó szavát ez ellen fölemelje. Mi lesz a vége? Oszkár és Jenő pisztolyal állanak egymással szembe és Oszkár holtan marad. Laura most már szabad, de Jenőt sosem látja többé viszont: közöttük áll a múlt riasztó emléke s ők boldogtalanok teljes életükre...

Ez a történet rég meggendült hangokat idéz emlékezetünkbe: az *Anyegin Eugén* édesbús históriáját. Az orosz verses regénynek is a boldogság elszalasztása a magva; csak hogy Erdélyinél a nő. Puskinnál a férfi hibás első renden. Az egész művön végighúzódó méla, reflexiókkal megszagott hangulat szintén az orosz íróra emlékeztet. A *Vesztett boldogság* elolvasása után nem egy dolog marad nyílt kérdésnek: hogy a jellemfejlesztésben és egynemely helyzet kiélezésében sok a valószínűtlen, hogy Peténdy az első részben sokkal mélyebb szívű embernek van festve, semhogy a második részben gyors elhidegülése és szívtelen léhasága érthetővé válne; hogy az a kegyetlen erőszak, melylyel gyógyuló feleségét bálba kényszeríti, egyszerűen elfogadhatatlan; hogy Jenőnek alakja nagyon is fátyolozott és szenttelen; hogy Laura nővéreinek személye — noha a költő oly figyelemreméltó vonásokkal felruházva mutatja be, hogy joggal nagy szerepet várnánk tőle — háttérbe szorul és a költő ok nélkül kárkoztatja őt boldogtalanságra, szenvedésekre. Csak hogy kevés olvasó áll elő e skrupulózus megjegyzésekkel: mert lehetetlen, hogy meg ne vesztesse az egésznek költőisége a szebbnél szebb lyrai részletek, a beszótt leírások kedves volta és a bőven elhíntett eszmélkedő gondolatok, melyeket Erdélyi mindig oly formába tud öltöztetni, hogy az újdonszerűség hatásával vannak. Nyelvéről csak dicséretet lehet mondani: e részben keresetlen ékesség és egyszerű báj jellemzik, verse pedig úgy eseng, mint valami kellemes muzsika. A *Vesztett boldogságból* Erdélyi Zoltán izmos tehetségű költőnek tűnik élénk, a kinek ereje első renden lyrai s a kitől még sok szép alkotást várhatunk. E könyvét olvasni szívbeli gyönyörűség.

Neogrády Antal a műhöz méltó képeket adott s így nem sok az a 3 forint, melyben a kiadó Franklin-Társulat a nagy díszszel kiállított könyv árát megszabta.

v. y.

VEGYESEK.

Felhívás előfizetésre. Lapunk április 1-én új évfolyamot kezdett meg. Ez alkalommal kérjük azokat, kiknek előfizetésük márczius 31-én lejárt, hogy a részükre küldött utalványon az *előfizetést legyenek szivesek megújítani.* A Tanulók Lapja oly magas színvonalon áll, kiállításra oly fényes, mikép alig hiszszük, hogy előfizetőink között egy is akadna, kinek tetszését a legnagyobb mértékben meg nem nyerte volna. Naponkint jelentkező új előfizetőink azt bizonyítják, hogy az ifjúság valóságos rajongó szeretettel karolta fel azt a lapot, a mely igazán magyar és igazán tanulóknak való lap. Mult számainkban megkezdte Gaál Mózes «Hún-magyar mondák» című gyönyörű munkáját, melyhez a rajzokat Gyulai László készítette. Kérjük egyúttal azon intézetek ifjúságát, a melyek talán még nem előfizetői a lapnak, hogy lapunknak az önképzőkör és az ifjúsági könyvtár részére való beszerzését ajánlják. Előfizetők gyűjtéséért az ígért kedvezményeket és könyvjutalmakat ezentúl is megadjuk. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba küldendők.

A zsebóra, mint iránytű. Merre van itt éjszak? Oly kérdés, melyet igen gyakran hallunk és a melyre a legtöbb esetben fontoskodó körültekintés, a napba vagy a levegőbe nézés után, a jelenlévők mindegyike különbözőzen felel. Lesz olyan, a ki óraléczán egy kis tájoltót (compass) hord, a melyet kétes esetben azonban — és elég okosan — nem hív tanácsadóul, mert hát «nem megy, nem akar mutatni»; egy másiknak már jobb eszköze, talán egy nagyobb zseb-tájolója van, csak hogy azt rendszeren otthon szokta tartani, s épen mikor kellene, nincs kezénél.

Arra, hogy valamely helyen az éjszak-déli irányt elég pontosan kijelöljük, legegyszerűbb eszköz a zsebóra, melynek csak számlapjára kell néznünk, rögtön megmondhatjuk, merre van éjszak. De hogy csináljuk ezt, vagy a zseborához még valami titokzatos mellék-készülék is kell? Dehogy, az egész dolog oly egyszerű, hogy mindenki csodálkozni fog, a ki használatát először látja. Tényleg minden zseborá iránytű is, föltéve, hogy a nap süt. Álljunk zseboránkkal napsütötte helyre és fektessük azt úgy, hogy annak *óramutatója* a láthatár azon pontja felé mutasson, a mely felett a nap függélyesen állani látszik, vagy úgy, hogy az valamely függélyes fal vagy fatörzs árnyékának szélével párhuzamos legyen, ezután olvassuk meg azon perczrészeket, a mennyire az óramutató a 12-től még távol van. — rövidebb ívét véve. Ha ezen ívet felezük és a felező pontot a számlap középpontjával összekötjük, akkor ezen egyenes az éjszak-déli vonalat adja. Például: ha reggel 8 óra van, akkor az óramutató és a XII-es szám között fekvő rövidebb ív 20 perczet tesz; a X-es szám épen ezen ív felező pontján fekszik, tehát ha ekkor az óramutató a nap felé mutat, a X-es szám épen dél felé mutat. Nagy

legyen d. u. 4 óra 36 percz, akkor a XII-es szám és az óramutató között 23 percznyi ív fekszik; ennek fele 11.5 percz, vagyis az a pont, hol az óramutató 2 óra 18 perczkor állott és ez adja a dél irányát. — Ennek oka igen egyszerű s világos, mert a nap déli 12 órakor a délkörben (a délpont felett áll) és tizenkét óra alatt 180°-nyi utat (félkört) tesz meg, míg az óramutató ugyanezen idő alatt az egész óralapot futja körül, tehát 360 foknyi utat fut meg. Megjegyzendő még, hogy reggeli 6 óra előtt és esteli 6 óra után az óramutató s a XII-es szám között fekvő hosszabb ívet kell felezni.

S. R.

AZ ÜNNEPLŐ IFJÚSÁG.

Márczius 15-ike a középiskolákban.

V. közlemény.

A székesfehérvári áll. főreáliskola. 1. «Szózat», előadta az ifjúsági énekkar. 2. «Megnyitó beszéd», tartotta Eislitzer Gyula VIII. o. t. 3. «Talpra magyar!» Petőfitől, szavalta Szillaba Sándor VII. o. t. 4. «Petőfi sírjánál» Pósa Lajostól, szavalta Arnstein Kornél VII. o. t. 5. «Petőfi halála», írta és felolvasta Sonnenfeld Lipót VIII. o. t. 6. «Rachel siralma», melódrama, szövege Aranytól, zenéje Kapi Gyulától, szavalta Hajnal Sándor VIII. o. t., zongorán kísérte Reitmann Nándor VI. o. t. 7. «Magyar vagyok», Petőfitől, szavalta Bory Jenő VII. o. t. 8. «Népdalok», előadta az ifjúsági énekkar. 9. «Riadó» Czuczortól, szavalta Szabó Alajos VI. o. t. 10. «Szent nyomok» Váradi Antaltól, szavalta Oesterreicher Lajos VII. o. t. 11. «Marseillaise», előadta az ifjúsági énekkar.

A szolnoki magy. kir. áll. főgymnásium ifjúsága a közönséggel együtt márczius 15-én kettős ünnepet ült. Ugyanis akkor leleplezték a névtelen hősök sírja felett emelt díszes emlékoszlopot. Délelőtt mise volt tíz óráig, mely után az ifjúság vezetése alatt kivonult a nagy közönség a temetőbe, hol az emlékoszlopot a «Hymnus» hangjai közt leleplezték. Ekkor Schmiéd Pál joghallgató szavalta el Illyés Bálint alkalmi költeményét («A szolnoki csata emlékezet»). A «Szentelt hantok» cz. dal után Szévald Mihály úr nagyhatalmú beszéde következett, ki felkérte a város polgármesterét a szobor átadására. Ez átvette azt a közönség lelkes éljenzése közepette. Majd két 48-as honvéd beszélt az ifjúsághoz megható szavakban. Ezután az egyetek letették koszorújokat a sírra, köztük a főgymnásiumi ifjúság nevében Nagy Dezső VIII. o. t. is szép beszéd kíséretében az intézetét

A soproni ev. főiskola. 1. «Hymnus», énekelte a főgymn. vegyeskar. 2. Megnyitó beszéd, tartotta Jausz Vilmos theol. tanár. 3. «Riadó» Huber Károlytól, énekelte a tanítóképző-intézeti énekkar. 4. «Hős idők», óda Porkoláb Gyula I. évf. theol. hallgatótól, szavalta Podhradszky János II. évf. theol. hallgató. 5. «Nemzeti újjászületésünk», írta és felolvasta Holeczhammer János főgymn. tanár. 6. «Honi hangok», egyveleg Zupancic M. K.-tól, előadta a főiskolai ifjúsági zenetársaság zenekara. 7. «Márczius 15.» Abrányi Emiltől, szavalta Proszvimmer Béla VIII. oszt. főgymn. tan. 8. «Hunyadi-induló» Erkel Ferencztől, előadta a tanítóképző-intézeti zenekar. 9. «Petőfi» Abrányi Emiltől, szavalta Tóth Dániel IV. évf. tanítóképző-intézeti növendék. 10. «Szózat».

A szegedi Gyertyámosi konviktus. 1. «Hymnus» Erkel Ferencztől, előadta a kör ének- és zenekara. 2. Ünnepi beszéd, tartotta Malbasky Milán főrealisk. VII. o. tan. 3. Magyar dalok, előadta a kör zenekara. 4. «Rongyos vitézek» Petőfi Sándortól, szavalta Mamusits József főgymn. I. oszt. tan. 5. «Ej, haj, kis virág», népdal, előadta a kör énekara. 6. «Ledől szobor» Petőfi Sándortól, szavalta Martin Ferencz főgymn. III. o. t. 7. «Harangvirág» Erdélyi Kálmántól, előadta a kör zenekara. 8. «Az utolsó sor» Váradi Antaltól, szavalta Burián Gáspár főrealisk. IV. o. t. 9. «Toborzó» Arany Jánostól, előadta a kör énekara. 10. «Az örökség» Arany Jánostól, szavalta Kratochwill Mihály felső keresk. II. o. tan. 11. «Rákóczi-induló», előadta a kör zenekara.

A szegedi főgimnázium. 1. Erkel «Hymnus», zenekísérettel mellett zengette az önképzőkori énekkar. 2. «Az alkotmányos és független Magyarország megalapítása», írta és felolvasta dr. Jászai Rezső főgymn. tanár. 3. Boldis «Talpra magyar», énekelte az önképzőkori énekkar. 4. Jakab «Márczius 15.», szavalta Gönczi Elemér VIII. o. t. 5. Erkel «Hunyadi-induló», zenekísérettel mellett előadta az önképzőkori énekkar. 6. Petőfi «A magyar ifjakhoz», szavalta Simon Kálmán VII. o. t. 7. Kisfaludy induló, előadta az önképzőkori zenekar. 8. Petőfi «A magyarok istene», szavalta Tóth Imre VIII. o. t. 9. Egressy «Szózat» zenekísérettel mellett énekelte az önképzőkori énekkar.

A szatmári kir. kath. főgimnázium. 1. «Három színű nemzeti lobogó», előadta a gimn. énekkar. 2. Megnyitó beszéd, tartotta Lakatos Géza gimn. VIII. oszt. tan. 3. «Talpra magyar» Petőfi Sándortól, szavalta Flontás Döme VIII. o. t. 4. «Rákóczy Ferencz Rodostón», melodráma Dr. Váradi Antaltól, szavalta Radetzky Károly VII. o. t., zongorán kísérte Ambrózy Sándor VII. o. t. 5. «A toronyban deit harangoznak», népdal, előadta a gimn. énekkar. 6. «Márczius 15.» Kun Bélától, szavalta Szigethy Lajos VIII. oszt. tan. 7. Ünnepi beszéd, tartotta Bartha Miksa VIII. o. tan. 8. Hazafias dalok, Tanódy Endre VI. o. tan. zongora kísérettel mellett énekelte Flontás Döme VIII. o. tan. 9. «Márczius tizenötödikén» Ábrányi Emiltől, szavalta Schwarz Dezső VIII. oszt. tan. 10. «Szózat», énekelte a gimn. énekkar.

A sepsi-szt-györgyi Székely Mikó collegium. 1. «Hymnus», énekelte a vegyeskar. 2. Alkalmi beszéd, írta és tartotta Darkó Jenő VIII. o. t. 3. «Viharban» Dürmer Gy.-tól, előadta a coll. vegyeskar. 4. «Talpra magyar», szavalta Prázmári József VIII. oszt. tan. 5. Alkalmi népdalok, előadta a collegiumi zenekar. 6. «Márczius 15.» Endrődi Sándortól, szavalta Magyar Izsó VIII. oszt. tan. 7. «Dalár-induló», énekelte a vegyeskar.

A szombathelyi kereskedelmi iskola. 1. Elnöki megnyitó, tartotta Gyökhegyi Lajos ifjúsági elnök, felső o. t. 2. «Szózat» Vörösmarty M.-tól, előadta az ifjúsági zenekar. 3. «Márczius 15.» Ábrányi Emiltől, szavalta Weghofer B. középső o. t. 4. «Márczius 15. lefolyása és méltatása», írta és felolvasta Hoffmann E. felső o. t. 5. «Hymnus», énekelte az ifjúsági dalárda. 6. «Nemzeti dal» Petőfi Sándortól, szavalta Papp J. felső o. t. 7. «Talpra magyar hatása», írta és felolvasta Geiringer Gy. felső o. tan. 8. «Kossuth halálára», énekelte az ifjúsági dalárda. 9. «Szózat» Vörösmarty Mihálytól, szavalta Gyökhegyi L. felső oszt. tan. 10. «Kossuth Lajos emlékezete», írta és felolvasta Papp A. felső o. t. 11. Záróbeszéd, tartotta Kapossy István tanár t. b. elnök.

A szatmár-németi ev. ref. főgimnázium. 1. Elnöki

megnyitó, tartotta Mátray Lajos főgymn. tanár, ifjúsági önképzőkori elnök. 2. «Nemzeti ima», énekelte a főgymn. énekkar. 3. Felolvasás az 1848. márcziusi eseményekről, tartotta Lengyel Endre VIII. o. tan. 4. Dal egyveleg, előadta a főgymn. zenekar. 5. «Márczius tizenötödikén», költemény Mátray Lajostól, szavalta Fehér Gábor VIII. o. t. 6. «Dalkörben», énekelte a főgymn. énekkar.

A sátoralja-ujhelyi róm. kath. főgimnázium. 1. «Nemzeti zászló» Huber Károlytól, előadta a főgymn. énekkar. 2. Alkalmi beszéd Füzesséry Géza VIII. oszt. tanulótól. 3. Magyar népdalok, előadták ifj. Hlavathy Béla VIII. oszt. tan. és Olchváry Ernő VII. o. t. (czimbalmos és gordonkán). 4. «Márczius tizenötödikén» Ábrányi Emiltől, szavalta Bortnyák István VII. o. t. 5. «Rákóczi kesergője», Káldy Gyula «Kurucz dalok» cz. gyűjteményéből, előadta a főgymn. énekkar. 6. Alkalmi felolvasás Révész Bódog VIII. o. tanulótól. 7. «Czigánynők kardala», előadta a főgymn. énekkar. 8. «A koldus» Ábrányi Emiltől, szavalta id. Hlavathy Béla VIII. o. tan. 9. «Hunyadi-induló», előadta a főgymn. zenekar.

A szamosújvári magy. kir. állami főgimnázium. 1. «Hymnus», énekelte a főgimnáziumi dalárda. 2. Megnyitó beszéd, tartotta dr. Mártonfi Lajos igazgató, a kör tiszteletbeli elnöke. 3. «Rákóczi-nyitány», zenedarab, előadták a műkedvelő tanulók. 4. «Előre!» Tóth Kálmántól, szavalta Máthó Gyula VIII. oszt. tan. 5. Alkalmi felolvasás, tartotta Sófávi Zsombor VIII. o. tan. 6. «Hallgató», zenedarab, előadták műkedvelő tanulók. 7. «Nemzeti dal» Petőfi Sándortól, szavalták Szechák János VII. oszt. tan. 8. «Harezi dal», énekelte a főgimnáziumi dalárda. 9. Bezáró beszéd, tartotta Feczko János főgimnáziumi tanár, a kör vezető elnöke. 10. «Induló», zenedarab, előadták műkedvelő tanulók.

A szarvasi ág. ev. főgimnázium. 1. «Hymnus», énekelte együttesen a közönség. 2. Megnyitó beszéd, tartotta Benkő Gyula önképzőkori elnök. 3. «Nemzeti dal» Petőfi S.-tól, szavalta Hrivnák János VIII. o. t. 4. «Márczius 15.» Jakab Ö.-tól, szavalta Klein Miksa VIII. o. t. 5. «A márcziusi napok költészetünkben», pályadíjnyertes mű, írta és felolvasta Vitéz Lajos VIII. o. tan. 6. «Konduljanak meg a vészharangok» Petőfi S.-tól, szavalta Russ Zoltán VII. oszt. tan. 7. «Márczius Idusán», pályadíjat nyert óda, írta és szavalta Stéger Hugó VIII. o. t. 8. Ünnepi beszéd, tartotta Benesik Pál VIII. o. t. 9. «Szózat», énekelte együttesen a közönség.

A tordai áll. polg. fluskola. 1. «Hymnus», énekelte a tanulók énekara. 2. «Márczius 15.» Erdélyi Zoltántól, szavalta Hercze Andor. 3. Dalok, négy hegedűn, előadták Bardocz János, Adorján Jenő, Adorján Géza és Szentkirályi Béla. 4. «Nemzeti dal» Petőfi Sándortól, szavalta Benedek Árpád. 5. Felolvasott 1848 márczius 15-ikéről Biró Béla. 6. «1898 márczius 15.» Illyés Balinttól, szavalta Tamás István. 7. «Sir a Tisza, sir a Duna», énekelte a tanulók énekara, négy hangon. 8. «Fohász» Patay Sándortól, szavalta Radó András. 9. «Rákóczi-induló», három hegedűn, előadták Varga Béla, Szabadfy Kornél, Heltmann Ervin. 10. «Petőfi sirjánál» Pósa Lajostól, szavalta Szathmáry Kálmán. 11. Népdalok, két hegedűn előadták Sántha Dezső és Némethy Ferencz. 12. «Járjatok be minden földet», négy hangon, előadta az énekkar.

A trencsényi kir. kath. főgimnázium. 1. «Hymnus», énekelte a főgymn. énekkar. 2. «Megnyitó beszéd», tartotta Pongrácz Rezső gróf VIII. o. t., a

főgymn. «Gyakorló Iskola» alelnöke. 3. «Márczius 15-ike 1848-ban», írta és felolvasta Heumann Vilmos VIII. o. t. 4. «Nemzeti dal» Petőfitől, szavalta Grün Pál VIII. o. t. 5. «A szabadságról», írta és felolvasta Csajda Leodegár VIII. o. t. 6. «Márczius 15.», Jakab Ödöntől, szavalta Décsy Iván VIII. o. t. 7. «Hazánk viszonyai a szabadságharc óta», írta és felolvasta Rosenfeld Adolf VIII. o. t. 8. «Nagy nap», írta Porazik János VIII. o. t. szavalta Zamaróczy Zsigmond VIII. o. t. «Szózat», énekelte a főgymn. énekkar.

Az ujvidéki magy. kir. kath. főgimnázium. 1. «Hymnus», énekelte az énekkar. 2. Ünnepi beszéd, tartotta Jánki László tanár úr. 3. Petőfi «Nemzeti dal», szavalta Nagy János VIII. oszt. tan. 4. Petőfi «Nemzeti dal», énekelte az énekkar. 5. «1848», olvasta Engelberger Ágoston VIII. o. t. 6. Petőfi «A magyarok Istene», szavalta Korosnyai Károly VIII. oszt. tan. 7. «Szózat», énekelte az énekkar. Délután három óraker a gimnázium a körmenethez csatlakozott. Azután a városház elé vonult, hol az ünnepély (ezt a város rendezte) kezdetét vette. Este hét óraker kör-fáklyámenet volt.

A vág-ujhelyi áll. segélyezett izr. reáliskola. 1. Petőfi Sándor «Talpra magyar», énekelte az iskolai dalárda. 2. Igazgatói megnyitó beszéd. 3. Petőfi Sándor «Talpra magyar», szavalta Hajdu Béla IV. o. t. 4. «Ébresztő», szavalta Hertz Jakab II. o. t. 5. «Ünnepi beszéd», elmondta Vajsz Gyula tanár. 6. «Kossuth Lajos», induló, énekelte az iskolai dalárda. 7. Tóth Kálmán «Előre», szavalta Zukermanl Hugó IV. o. t. 8. Petőfi Sándor «Honfi dal», szavalta Altmann Emil III. o. t. 9. «Szentelt hantok», szavalta Nuszer Gusztáv I. o. t. 10. «Angol Hymnus», énekelte az iskolai dalárda. 11. «Párbeszéd», Siffer Sándor IV. o. t. és Löw Oszkár III. o. t. között. 12. Tóth Kálmán «Kik voltak a honvédek», szavalta Herczföld Sándor IV. o. t. 13. Petőfi Sándor «Márczius 15-én», szavalta Király Rezső III. o. t. 14. «Szózat», énekelte az iskolai dalárda.

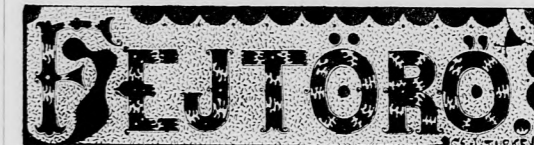
A zombori állami főgimnázium. 1. «Nemzeti dal» Hubay Jenőtől, énekelte a főgymn. énekkar. 2. «Ünnepi beszéd», tartotta Ribiczey Kálmán VIII. o. t., ifj. elnök. 3. «Magyar népdalok», előadta a főgymn. zenekar. 4. «Márczius 15.», pályanyertes óda, írta Goldschmidt Rezső VIII. o. t., köri titkár, szavalta Frey A. Gyula VIII. o. t. 5. Régi magyar dalok: a) Rákóczy kesergője, Káldy Gyulától, b) Egykor én is kedvemre éltem, Szent-Gály Gyulától, énekelte a főgymn. énekkar. 6. Egyveleg, Császár «Kúnok» cz. operájából, előadta a főgymn. zenekar. 7. «A jobbagység helyzete», pályanyertes értekezés, írta és belőle szabad előadást tartott Brauner Zsigmond VIII. o. t. 8. Vonós négyes Mozarttól, előadták: első hegedűn Ribiczey Kálmán VIII. o. t., második hegedűn Diener Elemér VII. o. t., mély hegedűn Frey A. Gyula VIII. o. t. és gordonkán Henneberg Géza VI. o. t. 9. «A rab», írta Radics György, szavalta Izsák Aladár VII. o. t. 10. Népdal-egyveleg: a) Nem hallottam soha . . . b) Magasan repül a daru . . . c) Édes anyám, kedves anyám . . . előadta a főgymn. énekkar.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Diáktemetés. Szvoboda Mihály városi erdész fia *Betegeh Béla*, a zilahi ref. gimnázium IV. o. tanulója életének 14-ik évében folyó hó 4-én este nyolcz óraker megszűnt élni. A kedves halott hült tetemeit folyó hó 6-án délután négy óraker a róm. kath. egyház szertartása szerint tették örök nyugalomra. Béke

lengjen porai felett s virraszson felette a hű emlékezet. — *Rimóczy Lajos*, a kun-félegyházi főgymn. VI. osztályának jó előmenetelű tanulója márczius hó 18-án hosszas szenvedés után tüdőgumókórbán Tószegen meghalt. Osztálytársai dr. Beke Lajos osztályfőnök, a dalárda pedig Csima István főgymn. ének-tanár vezetése alatt vonult ki a temetésre, hol a dalárda gyászalt. Névy Gyula főgymn. VI. oszt. tan. emlékbeszédet tartott s egyidejűleg koszorút helyezett osztálytársai nevében a felejthetetlen barát koporsójára. (D. M.)

Baleset. A kecskeméti főrealiskola egyik tanulója, Sándor Ferencz, véletlenségből meglőtte barátját, Mantele Armin IV. osztályú tanulót, ki a bal halántékon kapott sebet, mely szerencsére nem veszélyes, mivel a fegyver seréttel volt megtöltve, s így nem hatolt keresztül a halántékesonton. Ime egy újabb tanulság arra, hogy pisztoly, puska diák kezébe nem való.

Jelige: Fejtörő az elme sportja.
Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Három szám arithmetikai haladványt képez, összegük 36 s négyzeteinek összege 482, mely számok ezek?

Földrajzi kérdés:

Melyik főtörzse az a turkománoknak, a mely a Kaspi-tóttól nyugatra és a Kopet-Daghtól északra elterülő oázison tanyáz? Főerődjük, Gök-Tepe bevétele után az oroszok Skobelev alatt 1881-ben elfoglalták az oázist és Orosz-Turkesztánba bekebelezték. Jelenleg a transzkaspi tartomány egy kerülete.

Történelmi kérdés:

Ki volt a görög hősök azon legbátrabbika, a k Trója ellen indult? Peleus és Thetis fia; meglőtte Hector, őt magát pedig elejtette Páris nyila, a mely egyetlen sebezhető részén, a sarkán találta.

Természetrizai kérdés:

Melyik madár az, a mely vadgalamb nagyságú; felül sötétzöld, feje bóbítája s melle fekete, farka tövén rozsdaveres? Nedves mezőkön fészkel, a rovarbábót pusztítja. Tojásai sárgás-zöldek, feketés pettyekkel s igen jóízűek. Melyik rendbe és családba tartozik?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő április 23.

A 14. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 9, 7, 5, 3, 1 és 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1. Földrajzi kérdés: Alsószamosi nyelvjárás. Történelmi kérdés: Dembinszky Henrik; meghalt Párisban 1864. jun. 13. Természettudományi kérdés: Bagolylepkék vagy éjenczek (noctuida). Képrejtő: Kukorica.

Helyesen megfejtették: Fiedler Kálmán, Finy Béla, Gombos Jenő, Herresbacher Dénes, Freund Géza, Koumen Ödön, Princz Sándor, Fűredi Imre, Róth Béla, Keresztzeghy Sándor, Hodás Agost, Tarsy Gyula, Bárdos Brunó, Miróczky Árpád, Szécskay Dezső és Árpád, Kutlik Félix, Holl Egon, Tenner Pál, Halmy Gyula, Osztrovszky József, Giczey Lajos, Hoffmann Jenő és Aladár, Halácsky Rezső, Buzáth Jenő, Toldy Elemér, Mikó József, Bayer Károly, Grimm Aladár, Havas Kornél, Böhm Gyula, Pfeifer Gyula, Wollner Ede, Zahoranetz Ödön, Rutsek Agoston, Farkas József, Kurimay Mihály, Denk Gusztáv, Blumschein H., Herczeg Imre, Varró Endre, Farkas Tivadar, Reiser Sándor, Kepes Olivér, Szabó József, Szeremley Lóránd, Schmid Károly, Bleszits Ferencz, Teesz Lajos, Zelnik István, Stiefelmayer Károly, Király György, Lukhaub Gyula, Tetter Kálmán és Kornél, Puskás Endre, Alliquander Ödön, Ladányi Dezső, Halphen Jenő, Hübner János, Benedek István, Stiegler Lajos, Pappszász Tamás, Klein Lajos, Herczeg Géza.

A könyvjutalmat, Szinnyi József «Ezer tó országa» című díszmunkát Kurimay Mihály főgimn. VI. o. t. nyerte el Ungváron, (Sórház-u. 12. sz.)

SZERKESZTŐI TELEFON.

1225. sz. előfizető. Trecsén. Ha valaki egész évre fizet most elő, az első számtól kezdve kapja a lapot; mindig elő lehet fizetni az első évnegyedre is. — 1518. sz. előfizető. Arad. A Magazin illustre árát a 13. sz. szerkesztői telefonjában megtalálja. — T. E. Beregszász. Jó lesz. — 1610. sz. előfizető. Kassa. A szavalkönyv ára 1 frt, megrendelhető a T. L. kiadóhivatalában. — D. G. Szében. Tévedés lehetett. — Z. J. N. Károly. A lapból láthatja, mi a tudósítás. — Örmény. Szamosújvár. A kérdézet személynél ezeket olvashatni a Pallas Lexiconban: született Ercsiben, Fehér-m., atyja honvéd-őrnagy volt 1848/49-ben. A család kétszáz év előtt Svájcából költözött be. Azóta persze teljesen megmagyarosodott. — Weisz Imre. Budapest. Jöjjön el valamelyik nap délután két óra után, megmondjuk szóval. A tengeren ez. vers igen gyöngye kísérlet. Máskor írja a nevét becsületesebben, most sem tudtuk kiszabálni, azért nem vettük a megfejtők közé sem. — 1353. sz. előfizető. Egyiket sem ismerjük, tehát nem is ajánlhatjuk. — Sz. O. Kőszvár. A bekötésnél a törés elműlik. Hogy ne fogadtatnának el, de persze csak jók. — R. S. Vác. Elég. — K. L. Beeskerek. Elég. — Kezdő. Külön az Abafiról nem. — H. G. Budapest. A szerkesztőségbe. — T. J. Arad. Annaira nem ismerjük mi a grafológiát, hogy a te írásodról véleményt mondhatnánk, de meg nem is tartanók helyesnek így kiserkeszteni, hogy mit árulnak jobbra-balra dülöngő betűid. — H. J. A II. évfolyam számai nem kaphatók. — 826. sz. előfizető. Azt kérde, melyik az az olasz, meg francia nyelvű, a melyekből a nyelvet leghamarabb meg lehet tanulni. Ez a nyelvűtan a gyakorlat s az előbeszéd után való tanulás. — W. M. Szolnok. A verset csak itt adjuk ki. Ime:

Ferdinánd nagy őstünk
Most lesz ötven éve,
Hogy a törvényeket
Ő szentesítette.

A többi hasonló jó verssel jó lesz még vagy öt-hat évig várni. — 910. sz. előfizető. 1. Stampfel Károly Pozsony. 2. Nem igen remélhető. 3. Nagyságos. A dékán hivatalból kell kérni. — W. J. Szolnok. Ha maga

olyan dolgokat tud írni, hogy beválnak s azok megjelennek, eo ipso munkatárs, ha sok ilyen jó dolgot ír, akkor még munkatársabb, ha igen-igen sokat ír, akkor legmunkatársabb. Azt a munkát mi is ismerjük s csak átdolgozással jöhetne. — P. L. B. Csaba. Rendelje meg januártól kezdve, minthogy a Verne-regény félesztendőig tart. A mostani évnegyedben kezdjük meg Gaál Mózes rege-sorozatát. — K. G. Lőcse. Pénzét a kiadóhivatal megkapta. — W. R. Kőrmözbánya. I. El is maradhat. Ha a történeti munka beválik, az illusztrációit is örömet hozzuk. — L. J. Lugos. Minden márczius 15-ki tudósítást közlünk, a mennyiben kimerítő képet akarunk nyújtani a középiskolai ifjúság ünnepléséről. — D. M. Fegyváza. Érdeklődéssel nézegettük az «Előre»-t, noha irányát — tekintve csinálói fiatalágát — kissé szabadosnak találtuk. Szívesen elvárjuk ez-tán is. — D. W. Örvendetes dolog, hogy felfogta szám-dékunk egyenességét. Ha néha csalános vesszőskével ezírogatjuk is a fűzfapoéta diák urakat, nyilvánvaló, hogy jóindulat vezet bennünket. Lám, az ön versikéi is részolgnak egy kis iróniára, mert például ki hiszi, hogy a leánykának «gyöngy csillog két szemében?» Avagy nem fura dolog, hogy az ön II. Lajos a mohácsi csata után így átkozódik: «Gyáva, léha török, haljod?» A ki valakit jól elver, azt nem szokás legyávnálni. Ugy-e, maga is egy véleményen van velünk! — T. S. Hozhatjuk, de csak javításokkal, mert nagyon sok benne a gallicizmus. Ezért kívánjuk az eredeti szöveget, melyet semmi esetre sem írásban, hanem nyomtatásban küldjön be. — Sz. K. Torda. Nem használhatjuk. — Alföldi. A korosma nagyon régi szó, s nem egyéb, mint *chrisma* (egyházi kenet) magyaros formája. Használatosak *korosmál* (fölkén) és *korosmás* (kenettel dolgozó) származékai is. Az evangélium-fordításokban, Mélius és Dávid Ferencz prédikációiban gyakran előfordul. — Scheiner M. Szarvas. Ovidius Metamorphosisának teljes fordítását nem lehet sehoh se megkapni. Ovidius Metamorphosisának fordítása 1792, 1802, 1851-ben jelent meg, ezek a munkák azonban ma sem nem kaphatók, de nem is igen használhatók. — 1664. előfizető. Budapest. Mind a két szó jó, természetesen a maga értelmében.

Olcsóságok a deákság számára!

Endrődi Sándor. A kivándorlók	6 kr.
Jókai Mór. Mátyás diák és Bente úr	6 "
— Puskás Kalári. Székely monda	6 "
— Oroszlánhűség. Költői elbeszélés	6 "
Koroda Pál. A pörös jószág	6 "
Mayer Miksa. A világ vége	6 "
Mikszáth Kálmán. Hg. Eszterházy kalandjai	6 "
— Hg. Eszterházy további kalandjai	8 "
— Az ördög orsója	6 "
— Jókai Mór. vagy a komáromi fiú, a ki a világot hódította meg	6 "
— A titokzatos fekete láda	6 "
Rédiger Géza. Kincses Jancsi a juhászbojtár	3 "
Szabó Endre. Hogy jöttek be a magyarok?	6 "
Szathmáry K. A ki a szentjét el nem adja	6 "
— Mátyás király és a gonosz kamarás	6 "
— Munkácsi Mihály, vagy hogyan lett az asztalos inasból világhírű festő	6 "
— Balkező Demeter	3 "
— Rege a tündér-királynőről	3 "
— Kurnez Péter, az istenkáromló	4 "
— Gondos András története	6 "
— Vitéz Hoinbár Venczel	6 "
— Mátyás király udvara	6 "
— Varga János, vagy a kit az Isten megbélyegez	6 "
Törs Kálmán. Egy világhős gyermekora	6 "
Vajda János. A jó egészség	6 "
— Törzsök Jankó, vagy a három erős ember	6 "
Váradai A. A kisérlet, v. nem jó a hirtelen harag	6 "

Kaphatók a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalában, Budapest, Egyetem-utca 4. Vidékre is megküldjük, ha az árt a megrendelő levélbe tett levélbélyegeken beküldi.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDAJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

UTÓHANG.

A márczius 15-iki ünnepek mozgalmának utolsó hullámgyűrűi is elsimultak már és az ifjúság a napokban leróttá egy másik nevezetes nap iránt is a kegyelet adóját: április 11-ike iránt.

Márczius 15-ike volt a halhatatlan törvényalkotás kútforrása, születésnapja; április 11-ikén tetőződött be a nagy mű, mikoron a korona megadta szentesítését: április 11-ike volt a keresztlő. «Törvény törvénynevé csakis akkor válik, mikor a korona szentesítésével hozzájárul»: ez jogunk alapelve és emez alapon álltak a magas körök, midőn a negyvennyolczas vívmányok emlékezetét törvénybe iktatták és megünneplését a középiskolákban elrendelték.

Nem térhettünk ki e bevezetés elől, hisz lehetetlen, hogy a legtöbb magyar ifjúnak szöveget ne ütött légyen a fejébe a gondolat: ugyan miért ünneplünk ezen a tavaszon két izben?

Meddő töprenkedés ez, édes ifjam: hát nem felel meg reá szivednek dobbanása? A szeretet és lelkesedés nem ismeri az «elég» szavat. Istent nem imádhatsz eleget, hazádat, apádat és anyádat nem szeretheted eléggé, ezernyolczszáznegyvennyolczért sem rajonghatsz eléggé. Ünneplened bár ennek az ötvenedik fordulónak minden egyes áldott napját: mégsem meritenéd ki lelked tartalmának apadhatatlan forrását. Márczius 15-ike és április 11-ike! Nem hazafi és nem magyar az, ki e két tündökletes napot ellentétbe helyezi! Egymáshoz simulnak ezek, szorosan és bensőségesen, mint folséges oknak folséges okozatja. S ha megünnepled mindakettőt, mit mondanak rólad? Azt, hogy szived oly csordultig tele volt hazafias hevülettel és kegyeletes buzgalommal, mikép *kélszer* ömlesztetted azt ki.

Most, hogy az ünnepek lezajlottak, még egy utolsó feladat jut ki nekünk: Márczius 15-ike előtt buzdítottuk és tanácsokkal láttuk el az édes ifjúságot, tudván, hogy szavunk nem hangzik a pusztába; márcz. 15-ike után az eredményt akarjuk látni figyelmező szemmel. Akkor *lelkesíteni* kívántunk, most *kritizálni* akarunk.

Kritikát mondunk, de e kritikának nincs éle és fulánkja. Nincs, mert nem lehet. Hazafias örömmel jelenthetjük ki: *a magyar ifjúság 1898. márczius 15-ikén mintáünnepet produkált!*

Közzéadtuk lapunkban az intézetektől halomszámra beküldött programokat, meghánytuk-vetettük ezen tudósítások minden egyikét s az összeset — megannyi apró színes vonást — egy egészszé egyesítettük: a magyar ifjúság egyetemes ünnepeinek képévé. Hatalmas képet adott ez: rajta szín és élet duzzadt, az egész lelkesedést lehelt és tehetséget vallott!

Ezek az ünnepek igen különböző keretben mozgáltak. Néhutt megelégedtek egyszerű ifjúsági gyűléssel, másutt nagyszabású, az iskola falain túl terjedő mozgalommal szélesedtek. A diákság zeneszóval, körmenetben vonult az utcán, (Ujvidék, Eger, Déva stb.) honvéd-emlékeket koszorúzott és emléktáblákat leplezett. A budapesti iskolák Petőfi szobránál és a honvéd-szobornál, a szolnoki és löcsei diákok a «névtelen fölistenek» emlékeinél ünnepeltek, a kőrmözbányai főrealisták Báthory Schulz Bódog, a szabadságharcz hősének háza előtt lelkesedtek. Egyes helyeken (Nagykanizsa, Szolnok) negyvennyolczas agg harezfiak beszéltek az ifjúsághoz: a dícsőséges múlt a reménnyel teljes jövődökhöz.

Lélekemelő volt az eperjesi ág. ev. kollégium ünnepeinek ama pontja, mikor az alispán neje megkoszorúzta az intézet vihartépet 48-as lobogóját.